



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

**SANCTI|| IOANNIS|| DAMASCENI OPERA,||**

**Johannes <Damascenus>**

**Parisiis, 1577**

De fornicatione, & adulterio, ac præpostera venere. cap. xxviii.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71880](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71880)

nenato animante copulatur. Quorsum hac mea spectat oratio? Nempe, quamuis morosus, & que asperis & truculentis moribus præditus sit maritus, cum tamen uxori ferendum esse: nec ulla causa adduci debere, ut coniunctionem, quæ sibi cum eo est, diuellat, Perussor est? At maritus, Vino deditus? At natura tecum copulatus. Asper ac morosus? At membrum tuum, & quidem membrorum omnium præstantissimum. Audi iam maritus quoque congruentem sibi admonitionem. Vipera matrimonij reuerentia commota, Venenum euomit: tu verò coniunctionis reuerentia non adducis, ut animi scuitiam ac truculentiam excuti as?

Hom. de <sup>Legend.</sup> <sup>libr. Gen-  
til.</sup> <sup>Mat. 5.</sup> Nec verò illud Alexandri præterierim, qui cum Darij filias, quæ eximia quadam forma pulchritudine esse prædicabantur, captiuas teneret, eas ne videre quidem voluit, turpe esse iudicans, eum, qui viros superasset, à mulieribus vinci. Hoc enim eodem, quò illud Evangelicum dictum tendit, si quis libidinoso affectu mulierem conspexerit, etiamsi adulterium re ipsa non impleverit, tamen, quò cupiditatem animo admisserit, crimine minime liberabitur.

Ignat. Virginitatis iugum nemini impone. Periculosa enim res est, quàmque seruare difficile sit, cum coactu ac necessitate fit.

Iuuenibus uxorem ducere permittit, priusquam cum scortis corrumpantur.

Na. Virgo, sis oculis Virgo, sis auribus atque

Carm. Lingua. nam tribus his facile est decedere recto.

Præcept. Beatos hos prædicat Dominus, non qui prorsus à perturbationibus remoti viuunt (neque enim fieri potest, ut in corporea vita spirituales prorsus atque omnibus perturbationibus vacua vitæ præstemus) sed qui ad naturales impetus tardi ac torpidi sunt. Neque enim hanc humana natura legem sancit, ut turbidis animi motibus omnino vacet: sed nobis existit, ut eos in potestate teneat. Etenim ut huiusmodi impetus interdum existat, imbecillitas, quæ plerumque natura adnexa est, etiam præter voluntatem nostram efficit. At ne torrentis in modum à perturbationis impetu præcipientes feramur, verum aduersus talem affectionem magno animo consistamus, ac turbidum motum ratione propulsemus, id verò munus est, in quo virtuti elaborandum est. Beati igitur sunt illi, qui ad turbulenta animi concitationes minime proclines sunt, sed animo compositi: & in quibus ratio, fræni cuiusdam instar, impetus reprimens, animam temerè efferrè non sinit.

Chryso. Matrimonium libidinis est Venia.

Nihil tam indignum est Virgine, quàm opibus studere, ac negotiorum multitudine obuolui.

Methodij. Reticulum est organa quidem ea, quæ liberorum procreationi destinata sunt, casta conseruare, linguam autem minime conseruare: aut linguam quidem virginem custodire, oculos autem, vel aures, aut manus non custodire, verum fastu atque iracundia scortari. Operæ pretium est enim omnia membra, ac sensuum organa pura & consignata seruare.

Theotimi. Quod coactum ac violentum est, molestiam confestim affert: quod autem liberum est, fastidium non admittit, verum gratia & desiderio semper floret.

Clement. Virginitatis labe ac corruptio non modo fornicatio dicitur, sed etiam præmatura elocatio: nimirum cum ante nubilem ætatem viro in matrimonium collocantur, siue à seipsis, siue à parentibus.

Didymi. Diuturno studio & meditatione, concitatorum animi motuum vis ac feritas debilitantur. Nec perturbationum auriga, simulatque eas semel subegerit, statim tranquilla omnia sunt. Semper enim, quandiu homo in vita versatur, hoc bellum durat.

De fornicatione, & adulterio, ac præpostera venere.

CAP. XXXVIII.

Si meechatus

**A** **S** I MŒCHATUS quis fuerit cum vxore alterius, morte moriantur, & mœchus, & adultera: Qui dormierit cum masculino coitu foemineo, vterque operatus est nefas: morte moriantur: sit sanguis eorum super eos. Qui dormierit cum nouerca sua, & reuelauerit ignominiam patris sui, morte moriantur ambo. Qui supra vxorem filiam, duxerit matrem eius, scelus operatus est: viuus ardebit cum eis. *Leu. 20.*

Non egredietur spurius in Ecclesiam Dei.

Si inuentus fuerit homo dormiens cum vxore matrimonio cum viro coniuncta, vtrumque interficietis, & tolletis malum de Israël.

**B** Maledictus qui dormit cum vxore patris sui, & reuelat operimentum lectuli eius, & dicit omnis populus, Amen. Si duxerit vir vxorem, & postea odio habuerit eam, quæ fueritque occasiones, quibus dimittat eam, obiciens ei nomen pessimum, & dixerit, Vxorem hanc accepi, & ingressus ad eam, non inueni virginem: tollent eam pater & mater eius, & ferent secum signa virginittatis ad seniores vr-*Deut. 27.*  
bis, qui in porta iunt: & dicit pater, Filiam meam dedi huic vxorem: quam quia odit, imponit ei nomen pessimum, vt dicat, Non inueni filiam tuam virginem: & ecce sunt signa virginittatis filia meæ. Expandent vestimentum coram senioribus ciuitatis: apprehendentque senes vr-*22.*  
bis illius virum, & verberabunt illum, condemnantes in super centum siclis argenti, quos dabit patri puellæ, quoniam diffamauit nomen pessimum super virginem Israël, habebitque eam vxorem, &

**C** non poterit eam dimittere omnibus diebus vitæ suæ. Quod si verum est quod obicit, & non est in puella inuenta virginittas, eiicient eam extra fores domus patris sui, & lapidibus obruent viri ciuitatis illius, & morietur, quoniam fecit nefas in Israël. Si puellam virginem desponderit vir, & inuenit eam aliquis in ciuitate, & concubuerit cum ea, educes vtrumque ad portam ciuitatis illius, & lapidibus obruentur: puella, quia non clamauit, cum esset in ciuitate: vir, quia humili-  
auit vxorem proximi sui. Sin autem in agro repererit vir puellam, quæ desponsata est, & apprehendens concubuerit cum ea, ipse morietur solus: puella nihil patitur, nec est rea mortis: quoniam sicut latro confurgit contra fratrem suum, & occidit animam eius, ita & puella perpeffa est. sola erat in agro: clamauit, & nullus affuit qui liberaret eam.

**D** Oculus adulteri obseruat caliginem, dicens, Non me videbit oculus: & operiet vultum suum. Excandescencia iracundiæ coerceri non potest, cum quis viri vxorem contaminauit: ignis est vsque ad perditionem deuorans, & omnia eradicans genimina. Non sunt pura vota de mercede meretricis. *Iob. 24.*  
*31.*

Non concupiscas pulchritudinem mulieris: nec capiaris oculis tuis. Ne abripiaris à meretricis palpebris. Qui adulter est, propter cordis inopiam perdet animam suam, turpitudinem & ignominiam congregat sibi: & opprobrium illius non delebitur. Quia zelus & furor viri non parcat in die vindictæ, nec acquiescet cuiusquam precibus, nec suscipiet pro redemptione dona plurima. Ne frequens sis cum aliena: nec mulieris non tuæ complexu tenearis. Qui nutrit scorta, perdet substantiam. Nunquid potest homo abscondere ignem in sinu suo, vt vestimenta illius non ardeant: aut ambulare super prunas, vt non comburantur plantæ eius? Sic qui ingreditur ad mulierem proximi sui, non erit mundus cum tetigerit eam. Ab aliena aqua abstine, & de fonte alieno ne bibas: vt multo viuas tempore, & adiciantur tibi anni vitæ.

**E** Filij adulterorum imperfecti erunt: & à thoro iniquo semen exterminabitur. Multigena impiorum multitudo non erit utilis, & adulterinæ plantationes non dabunt radices altas, nec stabile firmamentum collocabunt. Ex iniquis omnes filij qui nascuntur, testes sunt nequitia: aduersus parètes in interrogatione sua. *Sap. 3.*  
*4.*

Anima calida, quasi ignis ardens: non extinguetur, donec aliquid glutiat: & homo nequam in ore carnis suæ non desinet, donec incendat ignem. *Eccli. 23.*  
*36.*

23. est sepes, diripietur possessio: & ubi non est mulier, ingemiscit egens. Homini fornicario omnis panis dulcis: non fatigabitur transgrediens vsque in finem. Omnis homo, qui transgreditur lectum suum, dicens, Quis me videt? tenebrę circumdant me, & parietes cooperiunt me, & nemo circumspicit me: quem vereor? delictorum meorum non memorabitur Altissimus. Et non intelligit quoniam omnia videt oculus illius, quoniam expellit a se timorem Dei huiusmodi hominis timor, & oculi hominum timentes illum: & nos cognouit quoniam oculi Domini multo plus lucidiores sunt super Solem, circumspicientes omnes vias hominum, & profundum abyssi, & hominum corda intuentes in absconditas partes. Hic in plateis ciuitatis vindicabitur: & ubi non sperauit, apprehendetur.

*Naum. 3.* Infirmabuntur in corporibus suis propter multitudinem fornicationum.

*Hier. 5.* Super quo propitius tibi esse potero? Filij tui dereliquerunt me, & iurant in his, qui non sunt dij. Saturauit eos, & mœchati sunt, & in domo meretricis luxuriabantur. Equi amatores, & emissarij facti sunt: vnusquisque ad vxorem proximi sui hinniebat. Nunquid super his non visitabo, dicit Dominus? & in gente tali non vliscetur anima mea?

*Mat. 5.* Audistis quia dictum est antiquis, Non mœchaberis. Ego autem dico vobis, quia quicumque aspexerit mulierem ad concupiscendum eam, iam mœchatus est in corde suo.

*1. Cor. 6.* Fugite fornicationem. Omne peccatum, quodcunq; fecerit homo, extra corpus est: qui autem fornicatur, in corpus suum peccat. An nescitis, quoniam membra vestra templum sunt Spiritus sancti, qui in vobis est, quem habetis a Deo, & non estis vestri? Empti enim estis pretio magno. Glorificate, & portate Deum in corpore vestro. Neque fornicemur, sicut quidam ex ipsis fornicati sunt: & ceciderunt vna die viginti tria millia.

*Col. 3.* Mortificate membra vestra, quę sunt super terram, fornicationem, immunditiam, libidinem, concupiscentiam malam, & auaritiam, quę est simulacrorum seruitus.

*Heb. 13.* Fornicatores & adulteros iudicabit Deus.

*Basil.* Mihi tua causa, o homo, collachrimare in mentem subit, cum illud cogito, te ignominiosa opera magnę Dei glorię anteferre, ac propter libidinis voluptatem a peccato diuelli non posse.

*In exhort. ad Baptis.* Voluptas, diaboli hamus est, ad exitium trahens. Voluptas peccati mater est. Voluptas sempiterni vermis nutritrix: quę eum, qui se fruitur, ad aliquod tempus delimit: post autem felle amariorum digeritur.

Flagitiosa cupiditates animum velut æstro quodam concitantes, eum ad intemperantes & libidinosos impetus coniciunt.

*Hom. in dictum il-* Si tibi ipsi animum adieceris, atque illud meminervis, fore, vt presens voluptas amarum  
*lud, At-* lento tandem exitu concludatur, atque illa titillatio, quę nunc ex voluptate in corpore no-  
*tende tibi* stro nascitur, pestiferum vermem immortalem cruciatum in inferno afferentem gignat, &  
*ipfi.* carnis ardor sempiterni ignis pater sit, statim fugatę voluptates se proripient, atque mira-  
quędam tranquillitas & quies intus in animo existet, non secus videlicet atque petulan-  
rium ancillarum tumultu ad pudicę cuiusdam dominę aduentum compresso.

*Hom. 7. in Hexa. Adulterium natura simile.* Adulterium quoddam natura est, viperę ac marinę murenę complexus. Discant igitur, qui alienis matrimoniis insidias struunt, cuiam reptili similes sint. Compriment libidinem suam homines impudici, tum terrestribus, tum marinis documentis eruditi.

Nonnullos noui, qui cum in iuuenili etate ad libidinem prolapsi essent, ad ipsam vsque canitiem, mali consuetudine deliniti, in peccato perstiterunt. Et quemadmodum qui in cœno voluntantur, sibi ipsis semper lutum adiciunt: eodem modo hi quoque natam ex voluptate turpitudinem quoti die contrahunt.

Fornicationis spiritus ignominie labem in vno duntaxat desigere non sustinet: verum statim æquales assumuntur, comessationes, & pocula, & fœdę narrationes, scortum vna bibens,

**A** bibens, atque huic arridens, nullum extimulans, & omnes ad peccatum suum inflammans: Voluptas, ingens vitij illecebra est: per quam potissimum in peccatum facile labimur: à qua omnis anima, tanquam ab hamo, ad mortem trahitur. Nam qui se ab ea per continentiam minime abstrahit, nullum sceleris genus est, quod non perpetret.

Meretricis horret purus ille premium.

Ad malorum excogitationem mirè solers est impudicitia.

Omnis profectò vitij tanquam esca quadam voluptas obiecta, ad exitij hamum avidiores animas facile pertrahit.

Nax. in  
Tetraß.

Frater quissimam à libidinis affectu oppugnatus est. Contigit autem ut per oppidum quoddam Aegypti transiret. Cùmque sacerdotis cuiusdam idolorum filiam perspexisset, ipsius amore captus est, atque à patre petiit, ut eam sibi in matrimonium daret. Ille autem se eam ipsi dare posse negavit, quin priùs de ea re Deum suum consulisset. Itaque ad dæmonem suum profectus, dixit ei: En monachus quidam ad me venit, filiam meam in matrimonium poscens. Eamne illi dabo? Et respondens dæmon, dixit: Per me id tibi licet: hac tamen lege, ut Deum suum, & Baptismum, ac monasticam professionem abiuret. Reversus igitur sacerdos dixit monacho: Deum tuum abiura, & Baptismum, ac monasticam professionem. Assensit illerac protinus columbam ex ipsius ore excedentem, atque in cælum convolantem vidit. Adit itaque ad dæmonem sacerdos, ac dixit, Ecce tria hæc assensit. Et respondens diabolus, dixit ei: Ne des ipsi filiam tuam uxorem. Deus enim ipsius ab eo non absecessit, verùm adhuc ipsi opitulatur. Quocirca reversus monacho dixit: Filiam meam tibi dare nequeo. Adhuc enim Deus tuus tibi opem fert, nec à te absecessit.

Ex semi-  
bus.

Corporea fugere bonum est. Nam cùm homo corporeo bello vicinus est, ei similis est, qui supra altissimum lacum ambulat: ob idque hostis eum; quacunque hora ipsi visum fuerit, nullo negotio ad ima deturbare potest. At si à corporeis rebus procul se remoueat, ei ab similibus non est, qui à lacu abest: ut tantisper dum hostis eum trahit, ac deorsum præcipitem agere molitur, Deus subsidium ipsi mittat.

Ne dicas, Qui possunt non scortari? Ego enim dico, Qui potes scortari? Cupiditas, inquis, me inflammat. At uxorem habes. Habes periculi expertem voluptatem. At me cohibere nequeo. Ignavia hæc verba sunt. Nam cùm tibi in medium aliquem protulero, qui, cùm uxore careat, castitatem tamen colat, quid tandem purgandi tui causa afferre queas? Ille in mari naufragium non pertulit: & tu in portu corruis. Habes uxorem, & scortaris, imò adulterium admittis? Et qua tandem ratione hoc vulnere superior euadam, inquis? Fruere uxore tua. Valde sanè fruam uxore meâ. Animaduerte quid beatus Paulus dicat, Propter

Chryß.

**D** fornicationem autem unusquisque uxorem suam habeat: & unaquæque suum virum habeat. Mulier sui corporis potestatem non habet, sed vir: quemadmodum rursus ne vir quidem sui, sed mulier. Quocirca si scortum te vocet, animo complectere hoc verbum, ac dic, Vir corporis sui potestatem non habet, sed mulier: atque hoc verbum in fronte tua inscribe, scortumque ita alloquere: Quid me vocas? Corpus meum non est, verùm uxoris meæ. Quod alterius est, prodere non sustineo. Dotem ipsius imminuere non audes, nec ipsius facultates consumere: & ipsius corpus conspurcare non dubitas? Dic, Cave ad hoc accedas. Non enim meum est, sed alienum. Num enim meretricis corpus est? Equidem meretricis corpus minime suscipio. Hoc uxoris meæ corpus est. Christum time, ac dic: Corpus hoc, Christi membrum est. Siquidem corpora nostra Christi membra sunt. Partem hanc mulieres quoque audiunt, metuque afficiantur, ac secum reputent, quoniam Christus eam subueixerit: dicantque, Mulier sui corporis potestatem non habet, sed vir. Cogita Pauli sapientiam, qui dñamque sit, quod dicat. Nam quia plerique continentiam colere nequeunt, habet autem honestas & pudicas uxores, quæ præter eorum voluntatem continentia studeant, atque earum philosophia maritis in adulterium prouedi ansa efficitur, ob eam causam ait, Unusquisque uxore sua fruatur. Neque pudore commouetur: verùm ingreditur, & in lecto noctu atque interdum consider, ac virum & uxorem tenens, ita eos copulat, altaque voce clamat, Nolite fraudare inuicem, nisi fortè ex consensu. A congressu venereo abstines, nec cum marito tuo dormire vis. Ille autem, quia tui copiam ipsi negas, abit iam, ac scelus perpetrat? Illius scelus continentia tua ascribetur. Vtrum tandem præstat? cùmne tecum somno frui, an cum me-

I. Cor. 7

retrice? Ne te fruatur, non ipsi interdictum est: ne autem illa, lege diuina prohibetur. Si te dormierit, nihil criminis est: si autem cum illa, membris tuis exitium attulisti. Sedet igitur, ut a me dictum est, Paulus in Viri & Vxoribus cubili, & clamat, Nolite fraudare inuicem, nisi forte ex consensu ad tempus. Videsne te hac de causa Vxorem accepisse, & illam item Virum, ut pudicitiam coleretur? Studes te a libidine continere: adduc maritum, ut ipse quoque continentia studeat: quod duplex corona sit, altera nimirum castitatis, altera concordie, non autem castitatis & belli. Nam si tu a libidine te contineas, ille autem libidinis aestu inflammetur, audiat porro clamorem Paulum, Ne scorteris, statim tumultuatur, ac tanquam fluctibus quibusdam agitur. Nolite ergo fraudare inuicem, nisi forte ex consensu. Etenim ubi pax est, illic etiam bona omnia sunt. Vbi pax est, pudicitia quoque lucet. Vbi concordia, continentia corona donatur. Contra, ubi bellum est, pudicitia quoque abscinditur. Paulus, orbis terrarum velut pronubus, his verbis uti non erubescit, Honorabile connubium, & thorus immaculatus. Siquidem ipse Dominus nuptiis interfuit, ut matrimonium presentia sua coornaret: ac dona etiam obtulit. Nam aquam in Vinum commutauit. Curre quantum poteris: cum autem te vires defecerint, concubitus medicamentum cape. Ne tentet vos Satanas. Vnusquisque igitur Vxorem suam habeat. Tria enim hæc sunt, Virginitas, matrimonium, fornicatio. Virginitas superiorem locum tenet: nuptia medium: fornicatio inferum. Virginitas coronam habet: matrimonium laudem mediocrem: fornicatio pœnam & cruciatum. Proinde illud vide, an continentiam colere, ac corporis imbecillitatem sustinere queas: nec induc in animum, altius quam modus postulet, ascendere, ne præter modum descendas. Quemadmodum igitur Vrinator hucusque dumtaxat ingreditur, unde excedere potest, & cum in aquam ingreditur, quantum excedere queat, cogitat: eodem modo tu quoque tantum continentie pudicitiaque suscipe, quantum perferre potes: ne dum immoderatus eniteris, a pudicitia prorsus excidas.

*Simile.* *Mulieris pulchritudo maxime laqueus mulieris pulchritudo: imò non pulchritudo ipsa, verum impudicus aspectus. Neque enim res dumtaxat criminemur: sed non potius, nostramque socordiam. Nec dicamus, Non sint mulieres: sed, Non sint adulteri.*

*Mulieris pulchritudo maxime laqueus.* Anima libidini dedita nihil foetidius. Cani similis est voluptas, o homo: si eam propelas, fugit: si alas, remanet.

*Voluptas cani similis.* Fuge oblectationem propter afflictionem. Caue ne diabolus membris tuis tanquam telis aduersum te utatur.

*Nili.* Malorum metropolis est voluptas. Fornicationis tres summas differentias de Apostoli sententia iam sæpe attulimus, nimirum libidine, auaritiam, & idolorum cultum. Idem diabolus seuum etiam ac crudelem amorem suadet. Idem ipse, postquam ad perpetrandum adulterium quempiam impulerit, nonnunquam intolerandum quoddam odium ciet, non quidem eiusmodi, quod ad bonam pœnitentiam, sed quod ad immanem cædem ducat. Vnde nonnulli post commissum adulterium, ei sæpenumerò, cum qua rem habuerunt, gladio vitam ademerunt.

Non omnibus demonibus eadem studia, aut eadem perniciofa munera a diabolo impendantur. Alij enim aliud execrandum ac Deo inuisum ministerium mandatur. Quidam etenim impias cogitationes in hominum pectoribus insculpunt. Nonnulli autem fœdas & obscenas cupiditates animæ suadent. Atque alij quidem ad inanem gloriam, & inuidiam, & iracundiam, cæteraque id genus animum extimulare consueverunt. Alij autem hereticis disputandi materiam subministrant. Alij demum voracitati ac temulentie & libidini operam impendunt. Ac rursus, alij quidem demones per insomnia impostura faciunt, atque homines ludificantur. Alij autem hominum corporibus voluptates iniiciunt, atque, ut membra omnia nefaria libidine estuent ac perturbentur, efficiunt, nebulisque & caligine sensus implent. Atque item alij incantatoribus & veneficis atque inuocatoribus operam nauant, auxiliūque afferunt. Alii rursus vatibus magis delectantur, ad eosque accurrunt, atque in ea versantur. Denique, ut summatim dicam, vnaqueque demonum classis peculiaria quadam ministeria, & animæ perniciofa negotia nacta est.

Subministratio mala affectibus est fortunarum conspectus, ac frequens congressus.

Facile ille fornicationis aquis demergitur, qui formas pulchritudine præstantes minime